

torer. Med den overordentlig store Betydning, som den personlige Kredit har i Handelsforhold, er det derfor af væsentlig Interesse, at Kjøbmænd kunne stole paa et ordentligt Regnskabsvæsen hos dem, som de indlade sig med. En Forpligtelse til at føre Bøger er det derfor overalt Skik at paalægge Handlende i større eller mindre Omfang. Foraa vidt er der ikke nogen væsentlig Forskjel mellem Ordningen i de forskjellige Lande. Derimod er der i de forskjellige Lovgivelser ikke ringe Forskjel med Hensyn til Udstrækningen og Bestaffenheden af de nærmere Forskrifter, som Lovene fastsætter. Der er navnlig i denne Henseende to forskjellige Systemer, som man i de store Træk kan betegne som paa den ene Side det tydske-engelske og paa den anden Side det franske System. Det første indskrænker sig til mere almindelige Forskrifter; det paalægger kun i store Træk de Vedkommende at føre et Bogholderi, som giver tydelig Oplysning om Forretningens hele Gang og om Formuens Tilstand, eller det siger, at der skal føres et saadant Bogholderi, som det er brugeligt og hører til god Orden at føre i den Art Forretninger, som det dreier sig om. Efter det andet System derimod — det, som man kan betegne som det franske — gaas der mere i Detailler; der fastsættes i Enkeltheder, hvilke Bøger der skal føres, og nogle Lovgivelser give endog temmelig detaillerede Forskrifter om den Fremgangsmaade, der skal følges ved Bogføringen. Af disse to Systemer er der næppe Tvivl om, at det tydske-engelske er at foretrække. Det indrømmer en Frihed overfor den enkelte Forretning, som maa siges at være ganske nødvendig. Det er jo dog klart, at der umulig for alle mulige Arter af Forretninger kan opstilles ensartede Regler, uden at disse Regler enten blive i høi Grad hæmmende og generende, eller ogsaa, at de i Virkeligheden ville vise sig ganske illusoriske, fordi de ikke kunne overholdes og ikke blive overholdte. Det er umuligt, at en lille Høkerforretning og en stor Bankierforretning kunne føre deres Bøger nøiagtig efter samme Forskrifter, have Brug for de samme Bøger og være i Stand til at overholde ensartede Regler. At ville opstille saadanne fælles Regler kan kun bevirke Vanskeligheder, der føre bort fra Maalet. For de Forretninger, til hvilke Forskrifterne ikke passe, ville de føles som en Klods om Benet; de ville gjøre Ledelsen vanskelige, Overflueligheden mindre, kort sagt være til Skade i Stedet for til Gavn.

Det Forslag, som her foreligger, lider netop af den afgjørende Mangel, at det slaar ind paa denne urigtige Vej at ville fastsætte detaillerede Regler gjældende for Alle. Der findes her en Række yderst smaalige Bestemmelser, som forlanges overholdte med samvittighedsfuld Nøiagtighed. Dette er imidlertid ikke engang nok. Forslaget gaar endnu langt videre, saa vidt, at der vist næppe er noget andet Land, hvis Lovgivning kender noget Tilsvarende. Det forlanges her ikke blot, at der skal føres visse bestemte nærmere betegnede Bøger, og at de skulle føres overensstemmende med pinlig nøiagtige Regler; der forlanges ikke blot, at disse Bøger skulle opbevares i 10 Aar, hvilket der ogsaa er andre Lovgivelser, der fordrer. Men det fastsættes her end yderligere, at alle „indkomne Forretningsbreve, Telegrammer, Regninger og andre Bilag skulle omhyggelig ordnes og opbevares ligeledes i 10 Aar“ — og i Tilnytning til disse forskjellige Bestemmelser udtales det derefter i en Straffeparagraf, at grov Uorden ved Førelsen af Handelsbøger eller ved Opbevaringen af dem og af Bilagene straffes med simpelt Fængsel indtil 6 Maanedere. Jeg gjentager, at en saadan Ordning vil, saa vidt mig bekjendt, være noget aldeles Gneftaaende. Man kan trostlig sige, at hvis dette Forslag bliver til Lov, vil der inden et halvt Aar ikke findes den Kjøbmand her i Landet, som ikke er moden til Raschotten. Det er komplet umuligt at overholde disse Bestemmelser saaledes, at man ikke efter Bogstavet vil kunne fanges.

De Betragtninger, der have gjort sig gjældende til Anbefaling for at gaa den Vej, som Forslaget er slaaet ind paa, ere af dobbelt Art. Man har anført paa den ene Side Hensynet til Domstolene, paa den anden Side Hensynet til de Handlende, — for begges Vedkommende det, at der burde være noget Bestemt at holde sig til, bestemte Regler at gaa efter. Hensynet til Domstolene er særlig fremdraget i Ministeriets Motiver, medens Hensynet til de Handlende er gjort gjældende i Sp. og Handelsrettens Betænkning. Men ved nærmere Overveielse vil det vise sig, at ingen af disse Betragtninger holder Stik. Hvad for det Første angaar Hensynet til de Handlende, at de kunne gjøre Krav paa at vide nøiagtig, hvilke Fordringer, der stilles til dem, saa maa det jo erindres, at i alt Fald de fleste af de Forskrifter, som findes i en Lov som denne, naturligvis er Noget, som enhver større og velleddet Forretning følger af sig selv, uden at behøve noget Lovbud derom. Interessen for de større Handlende, for dem, hvis Ansuel-